

22 Ciste eascró Apple na hÉireann

22.1 Is ciste ilbhiliún euro é ciste eascró Apple na hÉireann a choinnítear faoi théarmaí comhaontaithe fhoirmiúil idir an tAire Airgeadais (an tAire) agus Apple Sales International Limited agus Apple Operations Europe Limited (dá ngairtear Apple go comhpháirteach), ar feitheamh thoradh deiridh na n-ágóidí dlíthiúla in aghaidh na gcinntí ó imscrúdú Státhabhrach a rinne an Coimisiún Eorpach (an Coimisiún). Déanann an tAire agus Apple formhaoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste i gcomhpháirt. Tharmlig an tAire a fheidhmeanna ina leith sin chuig Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN).

Bunús an chiste eascró

22.2 I mí an Mheithimh 2014, d'oscail an Coimisiún Eorpach nós imeachta foirmiúil imscrúdaithe ar na tuairimí cánach a d'eisigh na Coimisinéirí Ioncaim sna blianta 1991 agus 2007 chuig Apple. Bhí an t-imscrúdú dírithe ar a aimsiú ar thug na tuairimí sin aon bhuntáiste d'fhochuideachtaí Apple Ireland i gcoibhneas le hiomaitheoirí, sa chaoi is go mbeidís ina Státhabhair.

22.3 I mí Lúnasa 2016, d'eisigh an Coimisiún cinneadh ('an cinneadh ón gCoimisiún') inar thángthas ar an gconclúid gur thug Éire Státhabhair neamhdhleathach do Apple.¹

22.4 D'ordaigh an Coimisiún d'Éirinn an Státhabhair líomhnaithe móide ús, a bhain le tréimhse deich mbliana ó 2003 suas go 2014, a aisghabháil ó Apple.² Mheas an Coimisiún go raibh an Státhabhair a líomhnaítear gur deonaíodh í cothrom le thart ar €13 billiún. Rinne Rialtas na hÉireann agus Apple achomhairc ar leithligh i gcoinne an chinnidh ón gCoimisiún.

22.5 D'ainneoin achomharc na hÉireann i gcoinne an chinnidh ón gCoimisiún, chomhlíon Rialtas na hÉireann an oibleagáid a bhí air an Státhabhair líomhnaithe móide ús a aisghabháil ó Apple. D'aontaigh an tAire le Apple go gcoinneofaí na suimeanna a bhaileofaí i gciste eascró go dtí go mbeadh an próiseas dlí críochnaithe.

22.6 Ríomh na Coimisinéirí Ioncaim an Státhabhair líomhnaithe a bhí le bailiú trí thagairt a dhéanamh don chinneadh ón gCoimisiún. B'ionann an tsuim agus €13.1 billiún móide ús de €1.2 billiún. D'aistrigh Apple €14.3 billiún isteach sa chuntas eascró in 2018.³

¹ Cinneadh ón gCoimisiún maidir le Státhabhair SA.38373 an 30 Lúnasa 2016.

² Airteagal 9, Caibidil V de Rialachán (CE) Uimh. 794/2004 ón gCoimisiún an 21 Aibreán 2004. Is é cás Apple na hÉireann an aisghabháil Státhabhrach is mó a ordaíodh riamh.

³ Tá na figiúirí sa tuarascáil seo slánaithe.

22.7 I mí Iúil 2020, d'eisigh Cúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh an breithiúnas uaithe i leith an cháis achomhairc. Chuir an Chúirt an cinneadh ón gCoimisiún gur thug Éire Státhabhair neamhdhleathach do Apple ar neamhní.

22.8 Thaisc an Coimisiún achomharc i gcoinne an bhreithiúnais ón gCúirt. Mar thoradh air sin, fanfaidh an t-airgead in eascró go dtí go dtabharfaidh an Chúirt Eorpach cinneadh críochnaitheach. D'fhéadfadh go dtógfadh an próiseas dlíthíochta sin roinnt blianta. Tá dáta fós le socrú ag an gCúirt don éisteacht achomhairc agus níl aon oibleagáid uirthi tréimhse fógra íosta a sholáthar maidir le dáta éisteachta. Chuir an Roinn Airgeadais in iúl go bhfuil sé go hiomlán faoi rogha na Cúirte am na héisteachta achomhairc a shocrú.

Formhaoirseacht agus bainistíocht ar an gciste

- 22.9** Trí na cistí a chur i gcuntas eascró, ligtear do na páirtithe eascró (an tAire agus Apple) a chinneadh i gcomhpháirt conas a infheistítear na cistí sin go dtí go dtabharfaidh an Chúirt Eorpach breithiúnas críochnaitheach agus go gcinnfear úinéir deiridh an chiste.
- 22.10** I mí Aibreáin 2018, rinne an tAire agus Apple gníomhas creata eascró. Leagtar amach sa ghníomhas sin na socruithe mionsonraithe dlí lena rialaítear bailiú cistí ó Apple, an chaoi a mbainistíofar iad agus aon eisiúintí riachtanacha ón gcuntas eascró. Déantar achoimre ar na socruithe maidir le formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht ar an gciste in larscríbhinn 22A.

Straitéis infheistíochta

- 22.11** Tá na prionsabail agus na paraiméadair infheistíochta don chiste eascró leagtha amach sa bheartas infheistíochta. Is é cuspóir an bheartais infheistíochta ná luach caipitiúil an chiste eascró a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise na ndálaí margaidh atá i réim. Is 'íseal' atá an fonn riosca chomhaontaithe i leith an chiste eascró, agus ní cheadaítear infheistíochtaí ach in urrúis a bhfuil leibhéal íseal riosca bhunúsach acu, amhail urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte ar urrúis ghearrthéarmacha nó mheántéarmacha iad. Déanann an coiste infheistíochta athbhreithniú tréimhsiúil ar oiriúnacht leanúnach an bheartais infheistíochta.¹
- 22.12** Tá an ciste eascró gan chosaint ar rioscaí éagsúla margaidh, leachtachta agus creidmheasa. Féachann an clár bainistíochta riosca don chiste le héifeachtaí díobhálacha féideartha na rioscaí ar a fheidhmíocht airgeadais a íoslaghdú.
- 22.13** Is iad na bainisteoirí infheistíochta a dhéanann bainistíocht agus monatóireacht ar rioscaí. Déanann an gníomhaire/coimeadaí eascró monatóireacht neamhspleách ar an dóigh a mbíonn na bainisteoirí infheistíochta ag comhlíonadh a sainorduithe agus tuairiscíonn siad do GBCN agus Apple ar bhonn laethúil. Tá na sainorduithe a eisítear chuig na bainisteoirí infheistíochta comhsheasmhach leis an mbeartas infheistíochta don chiste. Déanann an coiste infheistíochta breithniú ar chomhlíonadh an bheartais infheistíochta ar bhonn ráithiúil. Tionóltar cruinnithe tráthrialta idir an coiste infheistíochta agus na bainisteoirí infheistíochta chun feidhmíocht na mbainisteoirí infheistíochta agus feidhmíocht an chiste eascró fhoriomláin a athbhreithniú.

1 Tá triúir ionadaithe ó GBCN agus triúir ionadaithe ó Apple ar an gcoiste infheistíochta. Tá ionadaí ó GBCN ina chathaoirleach ar an gcoiste.

2 Mar thoradh ar tharmligean an Aire ar na feidhmeanna infheistíochta, ceanglaítear ar GBCN ráitis airgeadais bhliantúla a ullmhú atá le hiniúchadh ag an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, agus atá le tiolacadh (tar éis iniúchta) do Thithe an Oireachtais. Eascraíonn sé sin as téarmaí Alt 12 d'Acht GBCN, 1990.

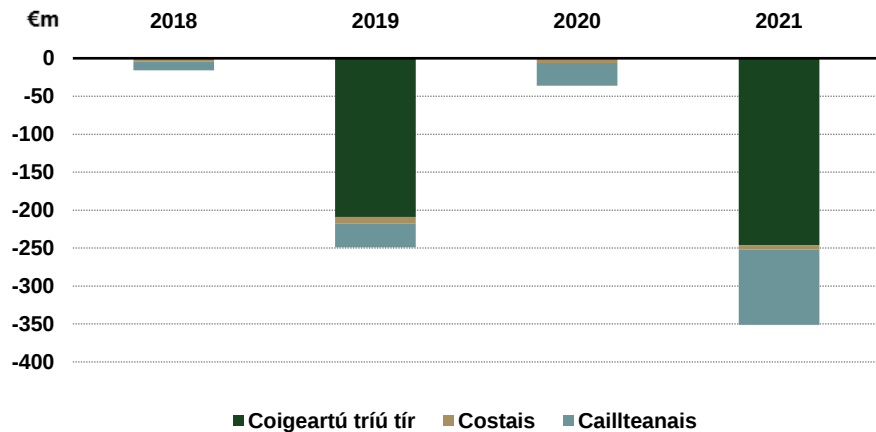
3 Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de bhun Alt 28(5) den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2000.

Feidhmíocht an chiste eascró

- 22.14** Ullmhaítear ráitis airgeadais an chiste eascró de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais (IFRSanna), de réir mar a threoraíonn an tAire.^{2,3} Déantar luacháil ar shócmhainní airgeadais uile an chiste eascró ar luach cóir, arb é an luach margaidh luaite é i ndeireadh na trádála ar dháta dheireadh na tréimhse.
- 22.15** De réir an bheartais infheistíochta, infheistítear an ciste eascró in urrúis ioncaim sheasta ardrátáilte atá ainmnithe in euro, nó coinnítear é mar airgead tirim agus mar choibhéisí airgid thirim. Cuimsítear in urrúis ioncaim sheasta bannaí ceannasacha, cuasacheannasacha agus corparáideacha. Cuimsítear in airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim airgead tirim agus infheistíochtaí gearrthéarmacha eile (a bhfuil aibíocht de thrí mhí nó níos lú acu).
- 22.16** Ag an 31 Nollaig 2021, b'ionann na sócmhainní iomlána a coinníodh sa chiste eascró agus €13,635 mhilliún (31 Nollaig 2020: €13,986 mhilliún).

- 22.17** Laghdaigh glansócmhainní iomlána an chiste in 2021 faoi €351 mhilliún go €13,633 mhilliún (2020: €13,984 mhilliún).¹ Tharla an laghdú go príomha mar gheall ar 'choigeartú tríú tír' arb ionann a luach agus nach mór €246 mhilliún (féach thíos). Léiríonn an laghdú atá fágtha de €105 mhilliún ar luach na bliana an timpeallacht reatha de rátaí úis diúltacha agus torthaí diúltacha ar bhannaí ceannasacha agus cuasacheannasacha euro ardrátáilte, agus costais oibriúcháin an chiste.
- 22.18** Thabhaigh an ciste eascró costais oibriúcháin de €6 mhilliún le linn 2021 (2020: €7 milliún). I measc na gcostas oibriúcháin tá táillí bainisteoirí infheistíochta, táillí gníomhaire/coimeádaí eascró agus táillí eile.
- 22.19** Léirítear i bhFíor 22.1 an ghluaiseacht i nglansócmhainní an chiste gach bliain, ó 2018 go 2021.

Fíor 22.1 Gluaiseacht i nglansócmhainní an chiste — 2018 go 2021

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann, 2018 go 2021

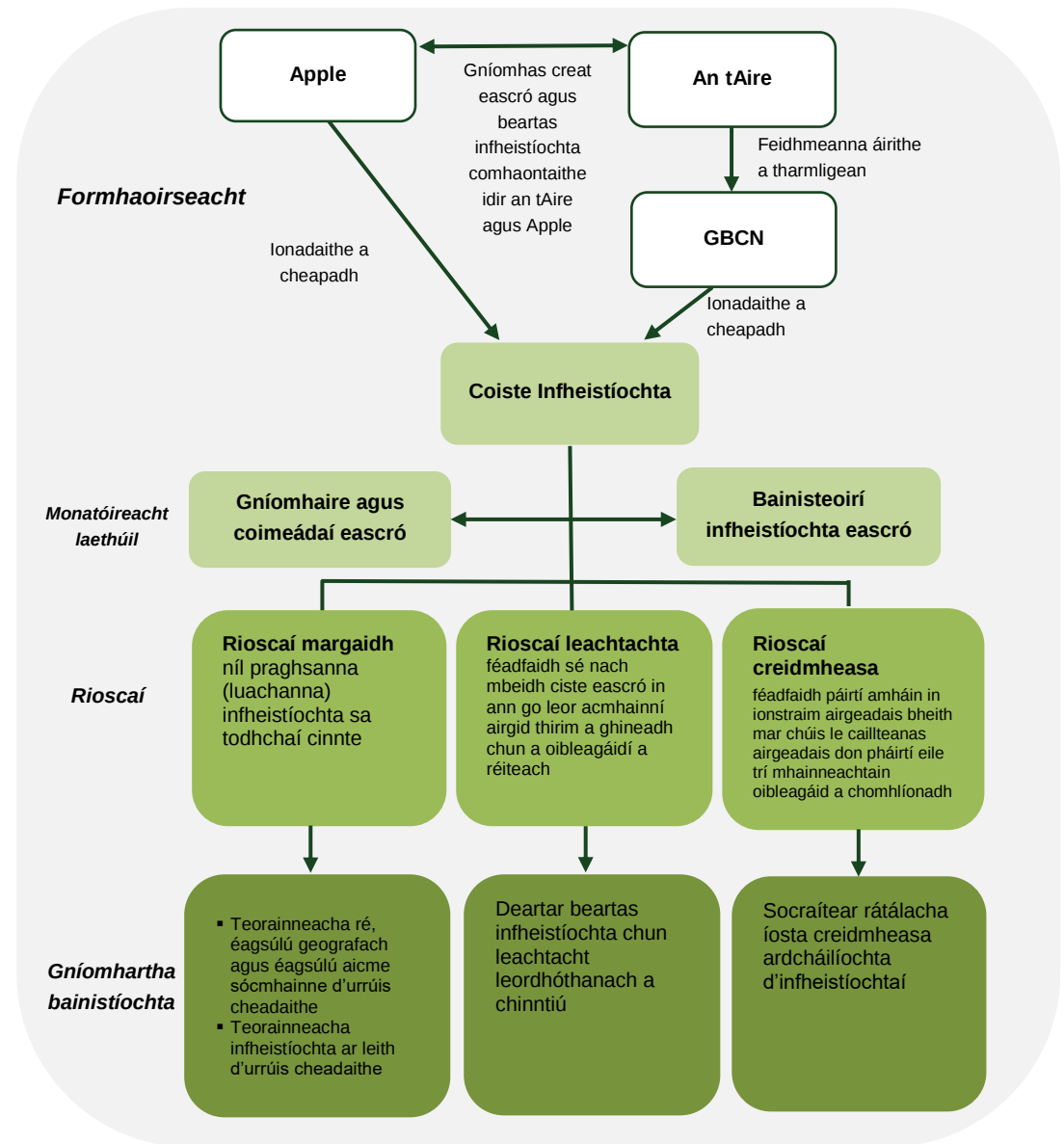
Coigeartú tríú tír

- 22.20** Luadh sa chinneadh ón gCoimisiún go bhféadfadh an brabús, atá faoi réir cánach in Éirinn don tréimhse arna cumhdach ag an gcinneadh, a bheith laghdaithe dá mbeadh ar Apple cánacha a íoc i ndlínse eile i ndáil leis an mbrabús céanna (nó le cuid de). Tagraítear do laghduithe den chineál sin mar choigeartuithe 'tríú tír' agus cuirtear san áireamh iad sa ghníomhas creata eascró. Déanann an tAire Airgeadais cinneadh maidir le bailíocht aon iarratais ar choigeartú tríú tír a dhéanann Apple de réir an ghníomhais creata eascró.
- 22.21** I mí Aibreáin 2021, rinne Apple éileamh le haghaidh coigeartú tríú tír. An 25 Bealtaine 2021, tar éis na gcinntí cuí a bheith déanta ag an Aire Airgeadais, le comhairle ó na Coimisinéirí Ioncaim, aistríodh €246 mhilliún ón gciste go Apple i ndáil leis an éileamh.

¹ Is é atá sa difríocht idir iomlán na sócmhainní agus iomlán na nglansócmhainní ná na dliteanais de chuid an chiste a bhí amuigh ag deireadh na bliana.

Iarscríbhinn 22A

Fíor 22A.1 Formhaoirseacht, bainistíocht agus monatóireacht ar an gciste eascró^{a,b,c}

Foinse: Ráitis Airgeadais Chiste Eascró Apple na hÉireann, 2021. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:
- a Is é ról Bhanc Nua-Eabhrac Mellon, Brainse Londain (BNYM), mar ghníomhaire agus coimeádaí eascró ná cuntais eascró/urrús bainc a oscailt agus a chothabháil chomh maith leis na cistí eascró a shealbhú, a chur i bhfeidhm agus a réadú de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha den chomhaontú gníomhaire/coimeádaí eascró.
 - b Tá na bainisteoirí infheistíochta — Amundi Asset Management, BlackRock (An Ísiltír) BV agus Goldman Sachs Asset Management International — freagrach as an mbainistíocht ar infheistíochtaí de réir sainordú bainisteora infheistíochta chun caipiteal an chiste a chaomhnú a mhéid is féidir i bhfianaise na ndálaí margaidh atá i réim.
 - c Tá an ciste eascró á choinneáil ag BNYM, mar ghníomhaire agus coimeádaí eascró. Déanann an tAire agus Apple Sales International Limited agus Apple Operations Europe Limited formhaoirseacht ar infheistíocht agus bainistíocht an chiste eascró i gcomhpháirt trí choiste infheistíochta. Is é an tAire Airgeadais an t-úinéir tairbhíúil ar feadh fhad an chiste eascró de réir an ghníomhais creata eascró chomhaontaithe.